

Asia: VN/10839/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamista ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely (110 §, 118 §, 119 §)

Pidättekö ehdotettuja alijäämän kattamista koskevia muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

-

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan velvoitteita toimenpideohjelman käsittelyyn ja raportointivelvollisuuteen liittyen. **Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?**

-

Esityksessä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi laissa säädetyin edellytyksin tehdä arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja niitä koskevien valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaisissa tarkoitettun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi myös uutta arviointimenettelyä käynnistämättä. **Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?**

-

Kunnan ja kuntayhtymän hallintoa koskeva sääntely (23 §, 42 §, 56 §, 58 §, 90 §)

Esityksessä ehdotetaan, että hallintosääntöön tulee jatkossa ottaa määräykset sopimusten hallinnasta. **Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?**

-

Esityksessä ehdotetaan muutoksia johtajasopimuksen hyväksymistä koskevaan sääntelyyn sekä kuntayhtymän perussopimusta koskevaan sääntelyyn (perussopimuksen sisältöä koskevat muutosehdotukset sekä kuntayhtymän toimielinten poliittisen suhteellisuuden vaatimus). Lisäksi ehdotetaan muutoksia aloiteoikeutta koskevaan sääntelyyn. **Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?**

Sähköistä kokousta koskeva sääntely (99 §, 100 §)

Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Ehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia sähköistä päätöksentekomenettelyä koskevaan sääntelyyn. Jos kunnassanne/kuntayhtymässänne on käytössä 100 §:n mukainen sähköinen päätöksentekomenettely, onko tätä koskeva sääntely koettu toimivaksi? Ellei, kuinka sääntelyä tulisi kehittää?

Kuntayhtymien rakennejärjestelyjä koskeva sääntely (62 a §, 62 b §)

Voidaanko ehdotettavan kuntayhtymien yhdistymistä ja kuntayhtymän jakautumista koskevan sääntelyn katsoa olevan tarkoituksenmukaista kuntayhtymien tehtävien uudelleenjärjestelyjen toteuttamiseksi?

Muut huomiot

Muut huomionne lakiesityksestä

Savukosken kunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Lakiesityksessä on tarkoitus muuttaa kuntalakia siten, että kuntaliitostilanteessa uuden kunnan alijäämän kattamisvelvollisuuskausi alkaisi alusta. Muutoksella pyritään vauhdittamaan kuntaliitoksia. Kuitenkin vielä parempi olisi, jos porukkanana käytettäisiin lisäksi alijäämän kattamisvelvollisuuden osittaista huojennusta. Huojennus voisi toteutua seuraavasti: uuden kunnan tarvitsisi kattaa vain 2/3 alijäämästään, mikäli kunta kattaa sen neljän vuoden määräajassa. Lakimuutos kannustaisi omalta osaltaan hoitamaan velvoitteen määräajassa, koska muutoin kunta joutuisi kattamaan alijäämän kokonaisuudessaan.

Arviointimenettely

Kuntalakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, ettei uutta kriisikuntaan liittyvää arviointimenettelyä tarvittaisi, mikäli kunta on jo ollut arviointimenettelyn kohteena, eivätkä esitetyt ja kunnan päättämät toimenpiteet ole toteutuneet ja arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät edelleen. Koronaviruksen jälkimainingeissa ja soteuudistuksen toteutuessa monien kuntien taloudellinen asema saattaa muuttua nopeasti. Tästä johtuen kunnille pitää varata mahdollisuus hakea valtiovarainministeriötä erikseen uutta arviointimenettelyä perusteellisesta syystä.

Varainsiirtovero

Esityksessä on mainittu myös varainsiirtoverolain muutos. Jatkossa olisi mahdollista tehdä omaisuuden siirto kunnan ja kuntayhtymän välillä siten, ettei varainsiirtoveroa tarvitsisi maksaa. Muutos kuulostaa hyvältä, mutta toisaalta se voi olla jossakin määrin ongelmallinen kilpailuneutraliteetin kannalta. (Esim. sote kuntayhtymät vs. markkinoilla toimivat yksityiset yritykset.)

Sopimusten hallinta

Kunnilla on usein pula sopimusosaamisesta, joka näkyy kilpailuttamisessa ja sopimushallinnassa. Tästä johtuen kuntalain muutos, jossa määritetään entistä tarkemmin sopimuksilla johtamista ja sopimusten hallintaa, on kannatettava.

Lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antaminen

Kunnat voivat antaa tietyin ehdoin takuita ja myöntää lainaa. Kuntalaki edellyttää kuitenkin, että kuntien on saatava riittävät vastavakuudet myöntämilleen lainoille. Kunnat ovat tästä huolimatta myöntäneet myös pääomalainoja, joille ei voi antaa vastavakuutta. Pääomalainojen antamisesta tulisi esityksen perusteella jatkossa mahdollista. Selvennys on sinänsä hyvä. Lisäksi lakia muutettaessa tulisi huomioida kuntien keskinäisittäin omistamat yhtiöt. Kunta voi joutua tilanteeseen, jossa se lainaa omistuksensa suhteessa yhtiölle rahaa ja yhtiön pitäisi antaa kunnalle vastavakuus. Tämä johtaisi tilanteeseen, jossa kunta joutuisi antamaan vakuuden itse itselleen! Teknisesti tämä on toteutettavissa, mutta tämä ei luonnollisesti paranna kunnan vakuusasemaa millään tavalla.

Lisäksi lakia tulisi selkeyttää kuntien omistamien yhtiöiden kohdalta esimerkkinä voidaan mainita kuntien omistamat elinkeinoyhtiöt. Elinkeino-yhtiöt ovat tyypillisesti toimineet kuntia vapaammin ja antaneet tukia tai lainoja, joilla on voinut omalta osaltaan olla vaikutusta kilpailuneutraliteettiin. Toiminta on saattanut osittain olla päällekkäistä esimerkiksi Leader-hanketoiminnan kanssa, lisäksi maakuntien liitot jakavat mm. ESSR-rahaa. Tilanne vaatii selkeyttämistä.

Aloiteoikeus

Lakiesityksessä on suunniteltu muutettavaksi aloiteoikeutta siten, että se kokisi myös sellaisia tahoja, jotka omistavat kiinteää omaisuutta kunnassa. Muutosesitys on kannatettava, koska näin myös esimerkiksi kesämökkiläiset saisivat mahdollisuuden vaikuttaa mökkikuntansa asioihin.

Johtajasopimukset

Voimassaolevan lain mukaan kunnanjohtajan johtajasopimuksen voi hyväksyä kunnanhallitus, mikäli sopimuksessa on mukana erokorvaus, päättää hyväksymisestä kuitenkin valtuusto. Lakiesityksessä on suunniteltu, että kunnanhallitus hyväksyisi jatkossa aina kunnanjohtajan johtajasopimuksen. Valtuusto kuitenkin valitsee ja erottaa kunnanjohtajan. On huomattava, että erokorvauksessa ei ole

kyse pelkästään korvauksen maksamisesta kunnanjohtajalle tämän erotessa ”vapaaehtoisesti”. Kunnanjohtaja tarvitsee työssään selkänöjan, joka mahdollistaa riittävän riippumattoman aseman, jotta hän voi toimia virassaan tehokkaasti poliittisista turbulensseista huolimatta. Riittävä erokorvaus on yksi osa kyseistä selkänöjaa. Mikäli kunnanhallitus pystyy neuvottelemaan johtajasopimuksen erokorvaus mukaan lukien valtuustosta riippumatta, tulee erokorvaus samalla säätää pakolliseksi ja sille on syytä antaa ainakin vahvan suosituksen mukainen minimitaso, esimerkiksi 6 kk:n palkkaa vastaava määrä.

Sähköinen kokous

Koronakriisin myötä on kova tarve selkeiden sääntöjen luomiseksi sähköistä kokousta varten. Kokouskäytännöt ovat tyyppillisesti kunnissa horjuneet varsinkin alkuvaiheessa. Näin ollen muutos on tarpeellinen.

Mulari Antti
Savukosken kunta

Karjalainen Katja
Savukosken kunta - Kunnanhallitus